

Megjelen:
hetenként egyszer, Csütörtökön.
A szerkesztő lakása:
„Pestvárosánál“ 6-ik szám alatt.

Előfizetési feltételek:
Egész évre . . . . . 6 ft. | Félévre . . . . . 3 ft. | Negyed évre . . . . . 1 ft. 50 kr.

Hirdetések minden nyelven fölvetetnek a kiadó hivatalban. Kérjük az ígatási díjakat az ígatómunkákkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vehetnek.

Hirdetések díjai: a háromhasábos petitsor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kincstári illeték minden egyes beíratásért 30 kr.

Kiadóhivatal
Pleitze Fer. Pál könyvnyomdája Nagy-Beeskereken, hova az előfizetési pénzek és ígatási díjak küldendők.

A megye gyűlés után.

A megyének rendszeresen egy év alatt két rendes gyűlése van csak, s mind annak daczára, a multkori közgyűlésen, ha a jegyzői és gyógytári jogért folyamodók választása nem ad némi ingeret a megyei bizottság tagjainak, bizony nem lettek volna annyian, hogy a főispán bevezető beszédében e szót használhatta volna, hogy „üdvözlöm a szép számmal összegyűlt bizottsági tag urakat“ stb.

Jól mondja egy t. collegánk a „Somogy“ szerkesztője, hogy a megyéket — bár mit beszélünk is — nem pusztán törvénnyel, hanem úgyszeret és lelkesedéssel tarthatjuk csak fen. S igazsága van, mert ott lehetnek a száraz paragraphusok, ha nincs érdeke a közönségnek irányában, ki fog biz az mulni végelgyengülésben, s a közönség — részvétlenség között legdrágább halottját temeti el, melyhez annyi nagy emlék, fényes nevek s történetbe jegyzett eredmények kötik.

Elnéztük figyelemmel a multkori gyűlés folyamatát, semmi érdekesség, nemes tűz, vitavágy és úgyszeret. A jegyző és a gyógytári jog választásával volt csupán egy kis pezsgés, a többi aztán csendesen söt bizonyos alétsággal ment minden, önkénytelenül arra a tudatra jött az ember, hogy „itt valami rothad“ és már is érzik a mosasz szag.

A „régijók“, a „megye örei“ vagy kidőltek, vagy alig néhány egyén által vannak gyűléseinken képviselve. Ezek az összekötő drága kaposok a mult és jelen között; s ha van ami visszaidézi még halvány fényben a régi dicsőséget, az ő szilárd kitartások, rutinok és munkabíró erejük.

Nem látjuk sehol az új iskolát, de még a régi iskola új növendékeit sem; hol vagynak, mit mivelnek, ki tudja?

Ha az az úgynevezett „huszasliga“ nem volna, bizony nem tudnók, hogy kit hívhatna meg a főispán gyűlés alkalmával ebédre.

A fiatal nemzedék idegen a gyűlés teremtől, melyben közügyeinknek annyi jó harcosa volt, mely előkészíté a megye tehetségeit a parlament számára, hogy ott országossá nőjék ki magukat. — Ugy látszik a kötelességnek ma magában kevés értéke van; minden munkának meg van a maga bére, s a vármegye házkapuját kevesen lépik át ingyen.

Ez az egyik oka a részvétlenségnek.

A másikat felesleges elmondanom. — Tudja azt mindenki, de nem tehet róla!... A ki oka, az nem akarja érteni!... De az istenért, mi lesz akkor a parlamentből, ha előiskoláit hanyagoljuk; hol képződnek azok az erők, melyeken a jövő fog nyugodni?

Igazat mond a „Somogy“, midőn azt kérde.

Nehéz ám erre felelni.

A jelen évtized még csak megél a mult tehetségéből, hanem a jövő?!?

A közigazgatás, mely az államrúdnak egyik alapfeltétele, hová súlyed kellő ellenőrzés nélkül, ha áldozatokat nem akarunk hozni saját jólétünk, személy- és vagyonbiztonságunk érdekében.

Üres gyűléstermek, részvétlenség nem nevelnek jó köztisztviselőket.

Aztán ma már oda vitt bennünket a haladás, hogy koczkná nem érünk rá, nem is lehet minden óra pénz s valamennyük vagyona — biztosságot kér a terhes munka után.

Vagy legyen oly vármegye, minőt az idő és viszonyok kívánnak; vagy a tehettelen vármegye helyett adjanak más rendszert, melynek jelszava a munka, s a munkában a nép szellemi és anyagi biztosítása.

Az nem lehet, hogy fényes czim s néhány paragraphusból össze foldozzuk a vármegyét, a valóságban pedig kinevessen

az élet, s a „próbák éve“ alatt koldussá legyünk!...

S vajjon nem ilyen jövőt tár-e elének a megye gyűlésekből merített tapasztalat?

Félévi találkozás, összehalmozott munka és akták után az első gyűlési napon van, vagy 60 ember a teremben jó egy óráig; délfelé már alig 20; más napon ott ül a főispán, alispán, főjegyző és fiskus, aztán a statusból kötéllal fogott pár egyén — ez a megyei gyűlés!...

Ezek végeznek száz-ezrek nevében, ezeket nevezhetjük tulajdonképeni vármegyének.

Hogy a comikum teljes legyen, az utolsó naponi jegyzőkönyv hitelesítése végett órákig jár a városban a pandur míg két bizottmányi tagot beinstál. — Ha véletlenül Kováts Ágoston bizottmányi tag nincs idehaza, Mihálovits Miksa meg a pusztán, bizony bajosan megy a hitelesítés!

Ez az önkormányzat satyrája!... a törvényhatóság légebe festve.

Már pedig uraim, hanyagságunkért és indolentiánkért, csak nem akarjuk a kormányt okozni.

A kormány tudta, hogy ide fogunk súlyedni; mi nem hittük, most tisztán mutatja a következtetés.

S mi mit teszünk, midőn tisztán látjuk a mostani helyzet tarthatatlanságát, torkunkon annyira ott van a vármegye, hogy néha el is rekedünk bele, de szívünk egészen idegen tőle — ez aztán a nagy baj.

Az ország bástyáit hangoztatja naponkint jobb és balpárt, s a bástyákon sem a jobb, sem a balpárt nem áll őrt; a jobb párt, mert rá nézve áldozat és kényelmetlen dolog; a balpárt, mert ez nem az ő vármegyéje!

Igy aztán két szék között pad alá esik az a nagy reményű gyermek, melynek születésénél egy ország állt izgalomban.

Szegény gyermek!

Nem tudunk mi egyebet, mint hangoztatni nagy hazafiságunkat, szidni a kormányt, akár adott reá alkalmat, akár nem, mert hiszszük, hogy valakit csak kelleik ütnünk.

Hazafiak vagyunk mi mindnyájan, oly hazafiak, hogy Árpád apánk meg sem közelíthetne a nagy szavak elmondásában bennünket. De ha a hazafiság egy kis áldozatot is kíván, akkor szidjuk a kormányt, s panaszkodunk az elnyomatásról és őrt állunk alkotmányos bástyáinkon: **szájjal**.

Az ily megyének hiában van erélyes alispánja mint gr. Bethlen József és hiában van a közügyért és minden szépért és hasznosért lángoló tevékeny párt elnöke mint Dániel János.

A mit ezek a jó urak építenek, mi azt csak hamar romba döntjük indolentiánkval, de azért mi szájjal — még is nagy hazafiak vagyunk.

Inkább kevesebb hangoztatott hazafiságot, de jövőre a megye közügyei iránt több érdekeltiséget kívánunk. Vagy ha ezt tenni vonakodunk — akkor ne hangoztassuk annyira ajkainkról e szót, hogy „megye“, mert a ki nem ösmer bennünket, még könnyen arra a gondolatra is jöhetne, hogy nagy hazafiak vagyunk. — A ki az ily megyékkal is meg van elégedve, annak fogalma sincs arról, hogy mi a megye.

APRÓSÁGOK.

Igen sötét éj volt, s egy lámpásos fiú szolgálatát ajánlá bizonyos tudakos urnak.

— Nincs szükségem rád, viszonzá ez kevélyen, bölcseszetem sugárai mindig világítanak.

— Ugy hát fel kellene az urat akasztani a grad-nuliczában, jegyzé meg a fiú, mert ott mindég sötét van.

Egy tisztelendő megyei aljegyző a mult alkalommal a lázárfdi uton egy szerb pópát látott gyalogni, s gúnyosan kiáltá rá:

— Hej tisztelendő uram, mért nem nyargal ön a régi szokás szerint számon?

— Nem lehet, mondá birtelen a megsértett tisztés férfi, mert a megyék annyi szamarat használnak most, hogy nekünk nem juthat belőle.

X. úr lovaglás közben leesett, s lábát törte, — melyet később le kellett vágni.

Az amputálásnál X. úr inasa igen érzékeny volt és sirt.

Ura így vizagstalta:
— Ne sirj Mátyás, ezentúl csak egy eszimat kell majd tisztitanod.

Hire futamodott, hogy az eleméri uradalom réti-földéin három darab szarvas tartózkodik.

Nem kellett egyéb mint, hogy ezt X. úr megtudja. Másnap már kiment harmad magával, hogy az agancsokat elejtse. Keresték a szarvasokat, de mind hiába, az állatoknak se hire sem hamva. — Később kísült, hogy három nagy-beeskereki nős férfi. X., Y. és * urak jártak a csaté mellett s ezeknek szarvait látta a csász, s innen eredt aztán a hír, hogy a rében szarvasok legelésznek.

Tegnap előtt tűz volt a városban.

— No nagysád, a tűzoltók oly derekasan működtek, hogy bátran állíthatom, hogy ezek ezentúl minden tüzet elfognak tudni oltani.

— Igen, a háztetőn, de a szobában nem, választott mosolylyal X. asszonyság.

Pest városától négy asszonyság négy cserép virágot a multkor elemelt.

A kárvallott felhívja a kedres asszonyságokat, hogy jövőre ne a középső ablakból, de a szélsőből méltóztassanak magoknak virágokat választani.

A torontálmegyeyei tanfelügyelőség.

A mult heti hivatalos közlöny, a nélkül, hogy csak sejdíthettük volna — váratlanul hozta Steinbachnak a megyeyei másod tanfelügyelőségre való kinevezését.

A mily váratlanul jött e kinevezés, annyira meglepett bennünket — mert értesülésünk szerint tudott arról a „Schulbote“ s beszélgettek Budapesten — csak az árva Torontálmegyeyei nem kérdezte meg senki. — Pedig Torontálmegye, mely főleg az utóbbi időben annyi érdekeltiséget tanusított a tanügy iránt nem nézheti közönyt az azon közegeket, melyek a nép lelkét, szellemét vezetni hivatják. Ha ezen jelzett állomás valamely juridicai vagy pedig politcai lett volna, a magas kormány böles belátásában megnyugodunk volna; mert olyanemű hivatalok a törvény betűje szerint gyakorolják küldetésüket a tanfelügyelőpedig oly hivatalos közegnek tartjuk, ki törvényadta jogánál fogva nem hatalmieszközzel, de szellemi emelkedettséggel köteles vezetni egy nagy megye szellemi erejét, nemcsak a népművelődést a kor igényeinek megfelelőleg czélozni, de a megye culturalis állapotát fokozni. Ilynemű nagy horderejű munkásságot pedig nem lehet a törvény száraz betűje szerént eszközölni — minden helységben úgy szólván más levén a műveltségi fok s társadalmi viszony, másnak is kell a műveltetést czélzó eszköznek lenni, hogy főleg Torontálban valaki e téren czélt érjen — éppen miként csak azon tanító mutathat fel valódi sikert, ki iránt tanítványai bizalommal viseltetnek — úgy főleg itt megkivántatik, hogy a tanfelügyelő a megye bizalmát bírja, minek folytán ez kötelességének fogja ismerni a tanfelügyelő hasznos intencióit támogatni söt szükség esetén tekintélyét is latba vetni.

De kérdjük, nem hibás lépés-e az, midőn egy tanfelügyelő valamely megye területére kineveztetik: az a nélkül történik, hogy a megye intelligentiája megkérdezték — s így a dolog természeténél fogva nem is bírhatja a megye intelligentiájának bizalmát, melyre pedig egy tanfelügyelőnek annyi szüksége van.

Ha nincs is kifogásunk Steinbach személyisége ellen, a mondott okoknál fogva állásában a szent ügy kárára — igen sok akadályra fog találni — mert meg lehet Steinbachot ismerik a kikindai kerületben, de nem ismerik a nagy Torontálban.

A népnevelés ezen fontos ügyében mit tett a megyeyi főispán — nem tudjuk. Vagy azt kell hinnünk, hogy tudomása levén ezen állomás betöltéséről Kis-Zomborban s nem kérte ki az administratív megye s

megye fejeinek véleményét, vagy pedig nem is volt Kis-Zomborban tudomása a dologról — Erre nézve azon véleményben vagyunk, hogy a főispán kötelességének fogja tartani mindenkor oda munkódní, hogy ilynemű tényekről annak idejében tudomást szerezve, a megye bizalmának megfelelni törekedjék.

Ohajtjuk, hogy csak is a procedurat nem helyeselve — a népnevelés szent ügye e miatt kárt ne szenvedjen.

Nagy-Beeskerek városának rendes közgyűlése május 27.

Elnök Stefulich Mihály polgármester, jegyző Manojlovics Miklós.

A megírult városi aljegyzői állomásra egyhangulag megválasztott Zakarias József, pénztári tiszté pedig Szalay József.

Kiss Károly aziránt interpellálja a polgármestert, hogy van-e tudomása arról, miszerint a magas kincstár tulajdonát képező színházi épület átváltóztatásának kérdése forog szönyegen s azon eshetőség is fennáll, hogy ez hivatalos helyiséggé is változtatnék át; s ha van tudomása, mit szándékozik ezen cultura csarnokának megtarthatása érdekében tenni?

Stefulich Mihály polgármester kijelenti, miszerint hivatalból tudomása ugyan nincs, de az ügy érdekében jónak találná, ha a pánzügyministerhez aziránt intézletnek kérvény, hogy miután a színház jelenlegi állapotában a czélnak meg nem felel, az ne hivatalos helyiséggé, hanem az égető szükséghez képest, alkalmasabb színházi helyiséggé változtatnék át, mert csak is így hiheti, hogy az igényeknek megfelelő szintársulat fog előadásokat tarthatni.

Menczer Mihály azon véleményben van, hogy a kincstár tán nem is fogná ezen épületet jelenleg átalakítani s könynyen megeshetnék, hogy ilynemű kérvényre az mégis hivatalos helyiséggé változtatnék át, indítványozza, hogy jelenleg csakis aziránt kérvényeztessék, hogy a színházi épület czéljának megtartassék, mely indítvány el is fogadtatott.

Polgármester Ujvidék szab. kir. város egy átiratát terjeszti be, mely szerint az a várost az országgyűléshez intézett azon feliratának pártolására szólítja fel, mely szerint báró Majthényi László Popovits, ujvidéki lakost, ki Belgrádba szóló utlevéllel volt ellátva az Ujvidéki városi kapitányi állítása szerint, ezt a kapitány által letartóztatva, s a nála talált leveleket is feltörette s minthogy Majthényi br. csakis az egyházi ügyek rendezésére volt kiküldve s ebben jogsértést, illetőleg hivattal való visszaélést látnak az országgyűléstől jogorvoslatot kérnek.

Menczer Mihály. Nincs ugyan oka Ujvidék városa ezen átiratának alaposágán kételkedni, de az orvoslást csakis azon tényezők adhatják meg, melyek a kir. biztost kineveztek s így Ujvidék városa nem azon utat választotta, melyen netáni jogsérelmet keresni kellett volna s meg van győződve arról, hogy ha netáni sérelmei volnának azokat a törvényhozás orvosolni fogja, — miért is ez átiratot egyszerűen tudomásul venni — indítványozza.

Kiss Károly osztja előtte szólóan azon nézetét mely szerint a netáni sérelem orvoslásának ezen utja nem helyes, de más részt minthogy a szóban forgó ügy a hazai lapokban is megvitattatott s épen a kérdéses levélfelbontás iyetlen való tényálladkát határozottan demontirozták — ezen állítás alaposágán oka van kételkedni, annál is inkább, mivel e tárgybani hivatalos úggydarabok előttünk nem fekszenek. Továbbá, midőn Majthényi b. szerb ajku polgártársaink egyházi ügyeinek rendezésére kiküldetett minden esetre oly instructiókkal látatott el, melyek szerb ajku polgártársaink alkotmányos jogaik megvé-

dését célozzák, s melyeknek megőrzése szempontjából, hatalmi állását, mint kir. biztos, felhasználni, jónak látta. Ha pedig hatalmi hatáskörét a kir. biztos túllépte volna — Ujvidék sz. kir. városának jogorvoslása a Mencerzúr által jelzett uton fogantatott. — Ennek folytán ezen átiratot határozottan nem pártolni indítványozza, mert a tudomásul való vételben a kellő határozottságot nem látja.

Mencerz Mihály pótlólag felemlíti, hogy előtte szóló indítványát tán nem fogta fel helyesen, s a tudomás vétel alatt is a nem pártolást akarja érteni.

Mire az újdíki átirat ezen kiegészítéssel nem pártoltatván, tudomásul vétetni határozatott.

A nyerstermények vámarszabálya bemutatattván, az Mencerz Mihálynak azon módosításával fogadtatott el, hogy a finom és silányabb liszt közt különbség ne tétessék, minthogy ezt a csomagolásnál fogva eszközölni — igen nehéz volna.

Kovács Ágoston, a jogügyi szakosztály elnöke benyújtja lemondását, azon oknál fogva, mivel a tagok nem szoktak megjelenni.

A képviselet hiszi, miszerint ezen jogügyi tagok jövőben szorgalmasabban fogják az osztályulást látogatni — Kovács úr lemondását el nem fogadja.

Turn-Taxis hercegnek az oppova s muzslai részen levő vadászati jog 6 évre 80 ftnyi évi hasznóbér mellett átengedtetni határozatott.

A csatornák tisztántarthatása hosszabb vitára adott alkalmat, míg végül elhatározatott, hogy csak oly viz bocsájtassék a nyílt lefolyásokba, melyek consistens anyagot nem tartalmaznak.

Szávits István a város iránti 12 ftnyi perköltség kifizetését kéri. — Minthogy Szávits István a várossal még számadási viszonyban van, elhatározatott, miszerint a még nála levő perügyi darabokat adja át a városi ügyésznek, mely után számadása kifizetetik.

Polgármester jelenti, miszerint a szentmihályi kapunál levő hidat elkészítetvén, az erre vonatkozó számlai összeg utalványozását kéri.

Nédits, városi kapitány indítványa értelmében határozatott, miszerint a háztulajdonosok kapuikat 5—20 ftig terjedhető bírság mellett, télen 9, nyáron pedig 10 óráról fogva zárva tartani kötelesek legyenek.

Tiszteletbeli rablás.

A Renkók és Rózsa Sándoroktól megszábadultunk, s divatba jött a szabadalmozott rablás, mely néhány nap vagy óra alatt ezeket foszt meg vagyonától.

Néhány millióos összeség követi a hálót, midőn ma még rózsákat hint utadon, holnap már rongyokat aggat nyakadba.

A bécsi börzei esemény hullámai a provinciákat is érintették, szenvedtek intézetek és egyesek egyiránt, szóval: érintve volt a társadalomnak minden osztálya.

TÁRGYA.

Az éji megtámadás.

Uj esztendő után volt, lágy hó szállongott s az ablakokon legkülönfélébb alakokban gyűlt össze, vagy az éjszaki szélről jéges pelyhekben hordaték a levegőben. A földet fehér, borús takaró fedezé mint valami halotti lepel; időnként néma árnyak lengének felette, majd ismét eltűntek — s megint minden oly csendes lön, mind előbb. Az egész természet aludni látszék.

A Ville-lez-Pomeresst nevű régi vár egyik terében, a vidámon pattogó tűz előtt, mely azonban a terem mérsékletét alig tudta szelidíteni, ült L. jegyző mély hallgatásban; mellette a hitves egy gyermekkel ölelben, mely barátságosan pillant fel az anyához. A jegyző negyvenesnek látszék; de valóban sokkal fiatalabb volt, magas alak, eléggé kopasz fűvel s fekete tüzesszemekkel egy oly homlok alatt, melynek mely redőt a physiognomicus mély szenvedély csaltatlan jeleinek határozta. Merőn néze a tűzbe, azon édes álmadozásba süllyedve, azon leirhatlan jó érzésbe, melyet rendszeren a kandallónál tapasztaltunk, midőn ott kün az elemek duhódnak. Az est csakhamar kiterjeszté árnyait ezen téli vidékre s a homály hamar meglepedék e szürke, barátságatlan ég alatt.

A vihar egyre süvöltött a tornyok körül, szaggatá a fákat és sohajtott az ajtók hasadéka s hezagai között. S ez volt az egyetlen zaj, különben minden csendes, csak néha lehete hallani az anyával enyélgő gyermek ezüst hangját. Mi e terem lakói átengedjük hallgatásunknak s az alkotányot használva, egy pillantást vetünk még az épületre, melyet az éj hamar eltakarand előlünk. Képzetelem s tollam talán igen élénken is foglalatotkodik a zordon vár leírásával. De bocsánatot reményelek, — részemről a legerősebb emlékezetek kapcsolják hozzá.

Győr, Kaposvár, Szeged, Miskolcz, s. t. b. szintén leróta adóját még pedig keservesen. Ki egy kissé figyelemmel kísérte a bécsi börze úzérékedését; a sok alapítást, örömmel áruba bocsátott papirokat, melyeknek valódi értéke alig volt 100 ft., felhajtattak 2—3 százig. — Gondolni lehetett, hogy egyszer majd megszólal a börze vészharangja, s jaj annak a kinek — börzére fog menni. Még is sokan rá mentek a lépére, s jelen kellett lenniök azon temetési szertartáson, melyért egy csepp könyvet is sajnál az ember.

Hogy Bécsben megszokták az ily kereset módot, ma még szinczedulákat árulni, holnap már palotát venni; munka nélkül kiolvasni ezrek zsebéből a verejketlen gyűjtött forintokat; üve lopni, s a kincsek halmazáról pillanat alatt lebukni, ez már régi dolog.

Hanem, hogy magyar ember sárkányként lebegjen a légben, egy-egy contremine hóstól ide s tova rángatva, feleresztve, megint lerántva ez az új idők olyan betegsége, melyet minden áron ki kell küldeni.

Nálunk Magyarországon a szédleges ismeretlen volt egészen az újabb időkig, midőn szerencsésnek érzi magát valaki, ha egy bank alapító gallerjába belekapaszkodhatik, vagy értéktelen papirokkal megformíthati asztal fiát, honnan sokszor még a cseléd conventio sem kerül ki becsületesen.

A mi népünk mindenek előtt a szántó-földhöz az eke szarvához, a kézműiparhoz van utalva, s itt meg is felel hivatásának; hanem, hogy tiszta búza helyett, a léghöz kapkodjon; hogy a műhelyek helyét a ködben építsen magának fától képet, ezt ránk örökségül, sem az ő apák, sem az idő nem hagyta.

Maradjon meg mindenki szokott munkaterén, s ne szédelegjen; a munka egyedül az, mely soha sem csal, s habár lassan, de biztos vagyont ad. A hirtelen gazdagodásnak meg vannak örvényei, s jól mondja a „Somogy”, hogy ezt büntetlenül senki el nem kerülheti.

Ugy hiszünk, hogy az utóbbi napok sokakat kijózanítottak, s a ki tapasztalásai daczára még is tovább akar úsztatni a roncolt bárkában, az megérdemli sorsát.

Társadalmunkon úgy is elég penészfereg ragódik, ne tetőzzük a meglevő bajokat újakkal idegen clima és szokásokból áttűtve.

Bécs nyereszkezői iszonyúan bünhődtek a régi bűnökért, a fényes kártyavár pár nap alatt halomra omlott; s ki egy héttel ez előtt aranyos fogatokon rohogott a Ringen, ma meg görnyed előtte egy falat kenyérről!

Ez a bére a szédülésnek. Ezt nevezzük mi tiszteletbeli rablásnak.

S mondják meg t. olvasóink, hogy nem méltán?

Pécsi vihar.

A „Pécs-baranyai lapok” a vihart következőleg írták le: Mult vasárnap mintegy 1/6 óra tájban, miután egész nap fullasztó hőség volt, a láthatár fejjük felett hirtelen beborult, a felhők összefüggtek s a homokot és szemet felkavart heves szélvész jelzé a közelgő vést, melynek nagyságát azonban még ekkor senki sem gyanította. Úszógó felett vérvörös fellegek borították el az eget s a künmulatok siettek a szélvész elől a vagonok fedélzete alatt menhelyt keresni. — Miután a szélvész mintegy 5 percig dühöngött, hirtelen megeregett a jégeső, melynek váratlan hatása utcán és uton borzasztó képet nyújtott. Az emberek a dionagságu sűrű jég elől kezeikkel arcukat takarva rohantak egymásnak s egy másodperc alatt egy lelket sem lehetett látni az uton. A nyugat felé tekintő ablaktáblák nem állhattak ellent a kemény jéggolyóknak s már az első

percekben valamennyien csörömpölve hullottak a földre. Egy-egy házban, melyen 2—300 ablak volt, alig maradt 10—15 épen. — Amott egy kocsis fedélzet alá jutni igyekeztek, de lovai megijedten reszkettek a zuhogó jégeső alatt. Midőn a szélvész a kávéház előtti landereket már mind földre terítette s több ablakszárnyat kiszakított, és a jégeső vad garázdálkodásába beleunt, felváltotta mindezt a zápor, mely alatt a villám tartós világlás mellett minduntalan leütött s mint halljuk magában a városban is 3 helyen; emberélet azonban nem esett áldozatul. Az esőzéstől a város közepén keresztül rohanó vizár mintegy 5 ölnyi szélesen zuhogott keresztül, néha mázsányi köveket is hőkölve magával, melyek gurulása oly zajt okozott, hogy a folyás mindkét szélén állók jóllehet tele torokkal kiabáltak, nem érthették meg egymást. A városház előtt a zápor lecsillapultával csakhamar kitért a hidat, de az alig használt valamit az összegyűlt sokaság közlekedésére. Amott egy elszédelt tehén iramodott az utcákon keresztül, míg a vízfolysághoz nem ér, hol meghökkenve állott meg, mire ösztöne csakhamar sejtve a sodróvést, visszafordult. Fenn a szeminariumnál a kőzismert vak Lajos koldus indult hazafelé, s miután nem volt közel senki, ki őt zugó ár nagyságára figyelmeztette volna, keresztül akart menni az uton, de a rohanó hullámok lekapták lábáról s miután már mintegy 40 lépésre magukkal ragadták, sikerült ugyan őt kimenteni, de csak súlyos sérülések szenvedése után, úgy hogy tüstént a kórházba kellett szállítani. Másnap hire kelt, hogy az egész városban mintegy 8 gyermek veszett el a viharban, kik mindaddig még nem kerültek haza, sőt mi több, két bosnyák is áldozatul esett volna a hőkölő árnak, mi azonban — miután erről hivatalos feljelentés nem tétetett, nagytáznak tekintendő. Az úszógi vonat esti 7 óra helyett 10-kor érkeztetett csak meg, miután a szélvészben nemcsak lassan haladhatott, hanem több helyütt meg is akadt. Így pl. végre a temetőnél is, hol az utasoknak ki kellett szállni s térdig erőben jönni haza. Mint értesültünk a sinek alul több helyütt ki lenne mosva a föld. E nap örökké emlékeztető fog maradni mindazoknak, kik veszelvények ki voltak téve — úgy a szülőknek, kik családjukért rettegést állottak ki — mint a földmivészek és szőlőmivészeknek, kiket a jégeső a környékben ez évre koldusokká tön.

A Bega csatorna és a Temes folyó ismertetése.

A Bega csatorna és a Temes folyó ismertetése.

Képpessy József-től.

A Bega eredetét vesszi Krassómezőben Erdélyország határán, hol két erősebb ága az észak-nyugati hegylánczolat lejtőjében az őserdőséget kétfelé osztván, egyik Pojen, Krivina, Petroza falvak mentében, míg másik ága Lun-kány, Gajzesty, Rumunyst érintésével Kurtjánál egyeszedik, itt már érdekesebb szint öltvén, folyása Marzsina, Facset, Lenkusedig természetes merderben halad, innen azonban Klekig ástott merderben folyó csatornát képez, kivéve Kiszetótól Budinczig és Jézvintől Giro-dáig, hol természetes medre meghagyatott, közvetlen Temesvár felett Girodánál Subolyáza név alatt egy ág belőle kiszakad, mely ág a temesvári múmalmok alatt pár száz ölnyre, ismét a csatornával egyesülvén, a vár előtt elhaladva Józsefvárost keresztül szeli, innen Román-Szt.-Mihály alatt Torontálmegyébe lép, hol Kleknél egyesül ó-médrével, míg Nagy-Beckereken keresztül Écska alatt a németbáti határörvidékbe lép. Perlasznál ó-médrétől véglegesen elbu-

lyekkel vagy ágyukkal vették-e ide? — Ez maig eldöntetlen. A vár régebbi eseteiről épen semmi tudósítás ninc. Csak az bizonyos róla, hogy a XIII. században Ligne házhoz tartozott. Egy lignei herceg, a nagyördög nevű, az angolok pártjára állt a francziák ellen, kik boszút állának rajta, várát ostromlák, bevették s elégették. Ligne-család ekkor Belonin nevű várába vonult el, míg előbbi lakhelyéből a tűz miatt csak néhány torony maradt fen, s a vár soká lakatlan állt. Mikor építettek az új szobák, pontosan nem tudni; az ó vár híhetőleg sokkal nagyobb szerű volt, a mit a szörnyű alap-falakból következtethetünk. A mult század közepe táján két benedictinus vön itt szállást s kijavította a kápolnát. Így a jog szerint még mindig a lignei házat illető vár két kegyes testvér remeteségévé lett, kik a vidék lakóitól sok látogatást és ajándékot kaptak. Ezek meghalván, a vár ismét a kigyók és baglyok birtokába esett.

Történetünk idejében L. jegyző tette a romokat magáévá. A barátságatlan lak csodálatosan megegyezett gondolataival. A szobákat szorgalmasan kijavította s lakhatóbbakká tette, a nedves falakat kiszárította s befehérettette.

Egy tövis és másféle bokrokkal benőtt helyett egész a fal tövéig feltöltötte; a belső térben udvar és kert alakították; a gyíkok és tüzgyíkoknak (szalamandrák) ismét a boltokba kelle hátrálniok. Mind a mellett a vár szomorú lak marada, hol, mint látók, L. és neje a kandallónál melegedtek.

Picard, a vár hű őre-be, különös nyugtalanságot árukt el ezen estve; s a hó s fagy dacára a falakhoz s a terrasson föl s alá szaladgált, kerülgette a tornyokat, hegyesíté füleit s ujra ugatott. L. már többször kiálta boszusan hozzá s elültá az ugatást; de Picard keveset gondola vele, mert urát veszelvényben gondolta. L. magyarázhatlannak talála az eb ugatását s végre farszónak. Megtölté fegyverét.

„Mit akarsz mivelni, kedvesem?” kérdé L. neje. Arczovataiból bús előérzés látszék ki.

csuzik, a Gusztos árkon át Titel általellében a Tiszába szakad, utjában Kurjától (a két ág egyesülési pontjától) a Tiszába szakadásáig 116.320 f. ölet, vagyis 29 német mértföldet hagyván hátra.

A Bega igen elkényeztetett folyama Bánátnak, már alkotásánál (1753—1754) szándékosan-e vagy mocsárok okozta kényserűséből ágyának feneké oly magasra vettetett, miszerint hosszas területeken 0 pont állásnál víz színe, (sőt Szt.-Mihály, Ó-Telek, Itebe körül feneké is) magasabban fekszik a szomszéd földszínel, mi által azt nem kevésbé mocsárolja.

Pedig alig mutathat fel Szt.-István birodalmában folyam, közzgazdasági tekintetben aránylag nagyobb előnyök, mint épen e folyam-ágy, s az, ki ezen folyam természetét s vidékének fekvését csak kevés gonddal tanulmányozza, csakhamar fel fogja találni itt azon terjedelmes horderejű előnyöket, melyeket más-hol, még csak megközelítőleg is fellelhetni nem képes, szóval a mezei gazdaszat, ipar és kereskedelemnek ily együttáható tényezője messze földön összepontosulva alig adatik, és épen azért szükséges e folyamot indulatosságban nemcsak féken tartani, hanem egyszersmind felruházni kell mindazon kellékekkel, minőt helyzete megkíván, minőt dús talaju vidéke joggal követelni látszik.

Szükséges tehát, hogy a Bega csatorna, nézetem szerint, közzgazdasági tekintetben következő funkciót képviseljen:

1-ször. Okszerűen nem lehet tovább megtúrní azt, hogy a Bega csatorna Damokles kard-jaként Bánát gyönyörű vidékének mindörökké mumusa maradjon. Nem lehet t. i. megtúrní azt, hogy a csatorna-meder minden árvizet levezessen, már azon indoknál fogva sem, hogy, mikép fentebb is érintem, medre Temesvár alatt mértföld száma oly magas irányban vonul végig, hogy legcsekélyebb áradata már töltésé sorojja, hidrosztatikai törvényeknél fogva vezértöltésé nagyobb oldalyomást szenvednek mint különben, miert a vidéket mocsárolja, az örökös tatarozásnak, töltés-szakadások follozásának vége, hossza nem lehet, kellő biztonságot pedig az illető partvidéknek ily állapot nem nyújthat.

Hiába építenők fel a Temes jobbparti töltéseket, hiába iparkodunk a Beregszó Ó-Bega vizeit korlátokba szorítani, mindmennyi hiába való műveletnek bizonyul az be addig, míg a Bega rendszere tisztázva nincs, mert mikép tudva levő dolog, miszerint a Temes — Bega, Beregszó, Ó-Bega egy és ugyanazon ártért képezi — a Begacsatorna vezértöltésének áttörése esetében jobbra-balra több négyyszög mértföldnyi területü áramlattal özönlí el a sík tért, és már ezen egy indok is elegendő arra, hogy a Bega csatorna árleveztő szerepétől felmentessék, és tartányokba fosztva kamrás zilipekkel láttassék el — annyi vizet nyerjen t. i. mennyire rendeltetésénél fogva szükséges van, vagy ha ezen csatorna továbbra is árleveztő csatorna maradna, mit nézetem szerint okoszerűleg egy szakértő sem javasolhat, — ez esetben különösen Temesváron alól töltésének oly méretet kell adni, hogy bármennyű magas árviz-calamitásoknak ellentállva hullámaival közömbösön daczolhasson.

Téves irányunk tartanán azonban azon eljárás, ha a Bega csatorna továbbra is árvíz és vad-vizek leveztetőjéül használtatnék, mert jóllehet szilárd rendkívüli mérvű vezértöltésének felépítésével biztosították a vidék árhullamok illetőleg kiöntések ellenében, de a Beganak egész más hivatásának kell lenni, hogy rendeltetési céljának tüzeten megfelelhessen, mert ha egyéb hivatása nem volna — mint árvizet leveztetni, — ez esetben kár volna reá egy

„Látni akarom, miert oly nyugtalan Picard. A kutya épen nem akar felhagyni az ugatással.”

„Az isten szerelméért ne menj, ne menj oly egyedül! Hiszen, minden jól be van zárva. Maradj nálam; imádkozni fogok.”

„Légy nyugott. Talán valami szekeres tévedt el az utról. Hallgatodni fogok az udvarban, nem hallhatni-e lármát.”

L. neje nem szabadulhatott meg a szerencsétlenség gondolatától; férjét e szavakkal tartóztatta hátra:

„Ilyen éj vala, mikor a szinte magán fekvő Pacsirta-udvaron, mint...”

Lassan ütött az óra; némán és borzasztón terjedtek el a hangok az erczmütől.

„Mi lassan és visszatetszve ver az óra.” — A hideg kétség kívül megszáta az olajat, felett L. és eltávozik.

Az udvaron keresztül ment, az eb pihegye követé. Egyik toronyba ment fel s hallgatózott.

Egyre mély csend uralkodik. Csak egy éji bagoly zavara meg hulahásával s nehéz kiszabott röptével. Bajosan jött le a sikos, havas lépcsőkről azon torony felé menve, mely az elsővel szemközt a kert végén állott. Ismét hallgata egy ideig, nem látta semmit, nem hall semmit, a homályban nem tudta kivenni semmit. Semmit nem lát, — mit hallhata Picard? L. visszatért, de a kutya nem hagyott fel az ugatással; L. neje minden percet félelmesen számítá meg. Férje megnyugtató törekvék őt s a lefekvésre birni; ő maga pedig viraszta neje s gyermeke mellett. Így mult el egy óra. Végre elhallgata Picard. Csak a faluban lehetett itt ott kutyaugatást hallani, melyek mint kiállított örök felelgettek egymásnak. Majd halálcsendő állá be.

L. most lefekvésre szánta el magát, s nem sokára elaludt. A várbán csend és biztosság mutatkozott, melynek L. neje, gyermeke s egy szolgáló voltak lakói.

(Folytatása következik.)

fillért is pazarolni, be kell tömetni Kis-Topo-
lovecznél a száját, a fennálló árapasztón vizeit
átadni a Temesnek — s volt-nincs Bega csa-
torna.

De itt sublimis, és életbe vágó érdekek
parancsolják, hogy a Begával ily vandalizmust
elkövetni, ily barbár módra elbanni oktalanság
volna.

Atalakítani kell tehát a Begát már azon
indoknál fogva is:

2-szor. Hogy a Tiszától Temesvárig rajta
a dunai legnagyobb hajók szabadon közleked-
hessenek, mi csak akép érhető el, ha Temes-
vártól a Tiszáig rendszeres tartányokba foglal-
tatik s kellő kamrás zsilipekkel ellátatik.

A Begának jelen hajózható képessége oly
annyira primitív helyzetű, hogy az sem a ke-
reskedelem, sem a gazdaság követelményeinek
egyéltalában megfelelni nem képes, — nem
képes már azért sem, mert közép vizállása alig
van — de közép vizállásánál medrért egy száza-
dos iszap pántholta be — mélyebb méretű jár-
művek szállítását el nem bírja, víze ritkábban
van, de ha van, Attila ostorát tűzvéln fel jel-
vényeül, utjában galádul pusztít s rendszeren
jégtortát idejében bekövetkező szokott nagy
vizeit a hajózás sem használhatván, egyedül
vidékének rémületére, mint vértőlőseit foly-
ton ostromló ellenséggel támadó állást vesz fel,
a hajózás legnagyobb idejében pedig csekély
— oly annyira, hogy kis járművek befogadá-
sára is alkalmatlan, és ez nem is lehet máskép.
— a nyári nagyobb esőzések és felhőszakadá-
sok — vagy medrért tápláló 45—46 foknyi
éjszakai szélesség alatt fekvő hóolvadásak vízei
természetes lejtőjüket követve, hamar leiram-
lanak rendeltetési helyükre, a folytonos víztáp-
hiányában, a folyam áztatott területre fogyton
fogy, a Tisza sem adhat számára nyári idején
bent feltöltés mütéte által még Becskerekig sem
kellő táplálékot, már ezen hajózási calamitás
is nem kevésbé indokolja nézetem azon igaz-
ságát, hogy a Bega csatorna voltaképen valódi
csatornává alakították át, hogy azon a keres-
kedelem a hajózás minden sorsajánban modern
járműveivel akadálytalanul vígan futva megje-
ljenjen, s a gazdaság érdekeinek kiváló lendü-
let nyújtson.

3-szor. Ki a Bega helyzeti fekvésére egy
pillanatot vet, csakhamar felismeri fogja, hogy
a csatorna Temesvártól megközelítő útjában
50,000 f. öl hosszában Bánát szívet ketté vágja,
mely vonal mentében a szó szoros értelmében
semmi néven nevezendő közlekedési út nincs,
de igen is van talaj, hazánkban a leghatalma-
sabb talaj, mi a csatorna regenerációját áhitattal
esdelli, — s miután az illeten reconstruált
Bega csatorna áradatával megszünik ostromozni
tovább vidékét, míg balról a Temes, jobbról
pedig a Beregszög, Ó-Bega harmonicus véd-
műveivel ellátatik, e roppant terjedelmű föld ter-
ményének szállítása legnagyobb részt a Begára
irányul.

Ki tudná tüzetesen kiszámítani e csatorna
megmértetlen horderejét magára a kereskede-
lemre nézve, miután a csatorna mentének jobbról-
balról legkevesebb 2 1/2 mérföld távolában
a terményszállítás mint legközelebbi emporiumra
határozottan a csatornára van utalva, s ha Temes-
vártól a Tiszáig messzebb vidék szállítma-
nyát számításon kívül hagyjuk is, ez esetben
2 1/2 + 2 1/2 x 12 1/2 = 62 1/2 négyzet
mérföld területének e csatorna utat tör a
nemzetközi kereskedelem kertében.

4-szer. Nagy szerepe van hivatva még a
Bega csatorna a földöntözés hálózatában, mely
művelnek órája kétséget nem szenved, hogy
a közel jövőben okvetlenül útni fog, mert ha
valahol széles Európában ilyen műveletek
a közzgazdászati téren hasznos factorokul bizo-
nyultak be, nálunk bizonyára annak szerkezete
gazdászati turnusaink termelvényét még kiáltozó
színezetben potenczirozni fogják.

(Vége következik.)

A Délmagyarországi történelmi és régészeti társulat II-ik köz- gyűlése 1873. évi május 15-én.

(Vége.)

Megedem, hogy a tudományok terén
bizonyos irányadás s erre a tekintélyeknek
egyesülése szükséges, s ez a nemzetek poli-
tikai középpontján, mely egyuttal a szellemi
erők gyűlpontját képezni leginkább eszközl-
hető; de ezért szintugy tagadni nem lehet,
hogy a fénylő napon kívül a szelidebb hold, sőt
az ennél még szerényebb csillagok is világit-
tanak.

A vidéki társulatok köre szerényebb, tu-
dományos hírneve kisebb, mint az irányadó
központi társulatok-é, de mily társulatok mun-
kássága ezért hasznos, s az általuk elért ered-
mény dicseretes lehet.

Vannak jóakaratu férfiak a vidéken, kik
az értelmiség központi gyűlpontjával nem érint-
kezve, a dicsőség babér-koszorúja után nem
vágyódnak, kiknek nevét a halhatatlanság fény-
sugara nem környezi, kik nem szaktudományos
képzettséggel, hanem kedvelésből jóakarólag
foglalkoznak a műveltség eszközeivel s a tu-
domány bizonyos ágával.

Ily férfiak egyesülését lehetővé tenni, s
őket közreműködésre megnyerni szükséges,
mert valamint anyagi téren a nemzet jóléte csak
ugy elérhető, ha az anyagi jólét eszköze
a pénz a központon lerakva s a keringéstől el-
vonva nem marad, hanem ha ennek illetékes
része a falu kunyhóig eljut, és az embertest
is csak ugy életre való, ha az éltelem elemek
a vérnek keringése a szív kamarájából az egész
testben elterjed, szintugy szellemi téren a né-
pek csak ugy lehetnek valódiilag műveltek, ha
a műveltség sugari minél messzebbre kihatnak,
s minél többen bele vonatnak azon körbe, mely
a műveltség terjesztésére kijelölve van.

Ugyhiszem; eddigi előadásommal eléggé
bebizonyítottam; hogy társulatunk létezésé-
re jogosult. Nectareb, babyloni királyról regélik,
hogy levegőben várost építeni akart, midőn mi
társulatunkat megállapítottuk, ezt nem levegőre,
hanem szűkségre alapítottuk.

Ujjabb időben anyagi téren nálunk szint-
ugy mint másutt a szédélés nagy volt. Vál-
latatok, részvényes társulatok egymás után ke-
letkeztek melyek az alapítókra s részvényekre
nézve habár károsak, az egészre nézve még
is hasznosak voltak.

A szellemi téren még csak kevéssel ez
előtt vidékünkön tökéletes pangás uralkodott,
s azon parányi életjel, mely e téren körünk-
ben fölmerült, nem volt maradandó becslő, mert
nem nemzeti hanem idegen irányu volt. Ezen
jelenség a hajdani Egyiptomra emlékeztet, mely-
nek Gessen földé fölött az istennő világitó napja
sütött, míg a vidékünkhez hasonlítható többi
földjét az országnak a legsűrűbb sötétség
fedte.

A megsegényítő állapot, mely alárendelt
túrt helyzetűvé alacsonyította a nemzeti irányu
értelmiségét, mely a nyílt felszólalást csak
idegen nyelven tette lehetővé, és mely a rokon
elemeket érintkezési pont nélkül egymástól tá-
vol tartá, az egyesülés szűkségét s ez társu-
latunkat életre hozta.

Ösvényünk, mint hajdan a pródikusi erény
ösvénye darabos és tövises, azonban irányát a
honszeretet meleg sugallata kijelölte és ezen
utra térésünk szűkséges volt. Az ember akara-
ta az akadályokat csodálatosan legyőzi, és
gyakran lehetetlennek látszó dolgokat hajt végre.
Igy az ifju Cyrus halála után. Xenophont nyil-
vános szónoklata közbeni tüszentése egy hall-
gatójának közoktatásból hadvezérré emel, s
ezen kitűnő állásában oly nagy ügyességet mu-
tatott, hogy mai napig a hadtudomány mesterei
közé tartozik.

Róla mondják: hogy hadvezérnek született.
Műkedvelők nem alapos tudósok, tanoncok és
nem mesterek czégre alatt léptünk e társulathoz
de ennek dacára munkánk már eddig is erem-
ménytelen nem maradt; és ki merné állítani:
hogy a mag, melyet elhittünk, nem rejli-e
vinckelmanni és mornonseni törekvéseknek csí-
ráit magában?

Ezen alvdeik értelmiségének színe java
tömörülten csatlakozott zászlónkhoz. A szel-
lem azon határon, melyek vidékünk kikere-
kítésére a természet által kijelölve vannak, a
Tiszán és Maros folyamokon s a határvidék
vonalán állott, munkás és tevékeny tagjaink
száma ezen vidékekről tetemesen szaporodott,
egyesülésünk minden oldalról és minden irány-
ban pártszínezet nélkül rokonszenvre talált;
és ezen közgyűlés folyama alatt tetteleg tapasz-
talmi szerencsénk leend, hogy működésünk
iránt a távol vidéken a régészet classicus föld-
én Nápolyban is megismeréssel vannak, hogy
a rokonszenv nyilvánítása ezen messze földről
sem hiányzik, s ezen rokonszenv nyilvánítás
a legkielegítőbb, leghízelgőbb módon megtörtént,
midőn a nápolyi muzeumok és pompeji ásatá-
sok főigazgatója Olaszország senatora a nagy-
tekintélyű Floreni József ur Pompejiban 1861.
évtől 1872. évig bevégzett ásatásokról és tett
fölfedezésekről kormányához olasz nyelven be-
adott jelentésének egy példányát egyesületünk
számára megküldeni szives volt.

Szolgaljon e kitüntetés buzditásul arra:
hogy a kitűzött irányban előre törjünk. Ren-
des és alapító tagjaink összes száma már ed-
dig 157-re rug. És ha figyelembe vesszük:
hogy társulatunk létezésének még első évét
sem rekesztette be, és a szellemi munkásság
terén már eddig is oly becses elemek ke-
letkezését előmozdította, melyek társulati mű-
ködésünk nélkül nem igen keletkeztek volna,
ugy dicsekedés nélkül állítani merjük, misze-
rint szellemi téren oly tevékenység kezdemé-
nyezőivé lettünk ezen vidéken, melynek pél-
dáját a multban fel nem találjuk.

Társulatunk szellemi működésének fejte-
getése egyébként feladataim közé nem tarto-
zik, szorgalmas buzgó titkáruk Szentkláray
Jenő tanár ur a kezénél levő adatok alapján
ezt terjedelmesebben és hűbben tenni képes,
s az ő jelentéséből a tisztelt közgyűlés meg
fogja érteni mind azt, mi a kislelkünk hitét
megerősíteni, a gáncsoló nézeteit kijavítani,
és a szellemi gyarapodásnak örvendő hazafi
keblét meglegedéssel eltölteni képes leend.

Vége egy részről buzgó köszönetet mon-
dok mindazon tisztelt tag uraknak és hon-
polgároknak, kik társulati céljaink előmozdi-
tásához készséggel hozzá járulni szivesek voltak,
és más részről elnézését kérem ki azoknak,
kik a társulat fényes működése iránt táplált re-
ményegekben netán csalatkoztak. Vegyék ezen
urak tekintetbe azt: hogy többre nem az akara-
tunk, a tehetség hiányzott.

Erre a napirend szerint felkéri az elnök
Szentkláray titkárt a tagok névsorának felolvasá-
sára, mely szerint az egylet eddig 157 tagot
számít, kik közül alapító 9. A névsor tudomá-
sul vétetik, a névsort az irattárba helyezetteti
rendeltetik.

Felolvastat erre titkár ur két még nem
jelent tag igazoló iratát illetőleg Löw Tobiasz
szegedi főrabbi üdvözlő táviratát, s Boleszny
Antal orsovai plébános levelét, melyben tudatja,
hogy Orsova környékén történt töltésesátások
alkalmával több régészeti műkincsek találtak,
a melyekről annak idejében a régészeti társu-
lat tudósítani igéré. Tudomásul vétetik s jelen-
tés elváratik.

Következik a titkári jelentés, melyben ki-
emelve a társulat eddigi szellemi működésének
főbb mozzanatait, megemlíti abban mindazokat
kik szellemi, munkákkal az egylet célját elő-
segíteni törekedtek, s kik műkincsek adomá-
nyával az egyleti muzeumot gazdagították. A

jelentés előjzessel fogadtatik, a műkincsek
Despincis választmányi tag őrzése alá adtnak,
az adományozóknak, különösen Bonnaz Sándor
püspök és Kümmer János kanonok uraknak
köszönet szavaztatik.

Erre olvassa Janky Károly vál. tag a
pénztárnoki jelentést, mely szerint a társulat
eddigi készpénz összjövödelme auguszt. 387 ft.
70 kr., összkiadása 235 ft., marad pénztári
maradvány 152 ft. 70 kr., ehez számítván az
évdijas tagok tartozásait 395 ft., van tehát a
társulatnak rendelkezése alatt 547 ft. 70 kr.
A számvizsgáló bizottság előterjeszti erre Odor
Samu pénztárnok abszolutóját, mi is elfogadtat-
ván, Odor Samunak jkvilleg köszönet szavaz-
tatik.

Következnek ezután a szaktudományi ér-
tekezések.

Ezek sorát megnyitja Preyer János kir.
tszéki bíró, egyleti alelnök ur „Der Zustand
der Juden im Banate im achtzehnten Jahrhun-
derte“ című értekezletével, mely érdekesítő
beszédet a gyűlés lelkes s hosszantartó éljen-
zéssel fogadta.

Ezután tartá dr. Despincis Péter vál. tag
éremtani régészeti értekezését „A szamarfő
jelvénye az ősi dákoknál“ s „A lilimokról az
Anjou házbéli magyar pénzeket.“ A szakava-
tottsággal szerkesztett értekezést a gyűlés tet-
széssel fogadta. Utolsó értekezete mai közgyű-
lésnek dr. Kakuja Gyula társ. tag által felol-
vasott „A temesvári pénzintézetek statistikája.“

Ezeket követé az ez évbeni tudományos
czélú kirándulás helyének kijelölése — hatá-
rozottatik, hogy ez Zsidovinban tartassék aug-
vagy szeptember hóban, — a napnak kine-
vezésére az elnök hatalmaztatott fel.

Uj tagok választattak ezután, szám sze-
rint 13-án, köztük Szende Béla miniszter ur,
gr. Bissingen, Kis Miklós, Pottyondy Ferencz
trvszéki elnök, Balás Frigyes, Kiss Károly.

Következtek az indítványok. Szentkláray
egy másod titkári állást kér életbe hozatni;
elfogadtattat s megválasztottat Janky Károly
tan. ur. Preyer János a vál. tagok számát
24-re kívánja felemelteni, mi elfogadtattat; új
vál. tagok Balás Frigyes, Pesty Frigyes,
Strasser Albert, dr. Kakuja Gyula, Hartl
Ferencz és Dobó László. — Szentkláray aján-
latára Kümmer Jánosnak általa gyűjtött törté-
neli adatok, a társulatnak adományozásáért
jegyzőkönyvi köszönet fejeztetik.

A társulat még tiszteletbeli tagokul vá-
lasztá Fiorini József nápolyi muzeumi igaz-
gatót és Romer Florist.

Ezt követé felolvasása Scudier altábor-
nagy ő excell. 2 rendbeli a társulat érdeké-
ben átirata és a kitűzendő pályadíj megha-
tározása.

Ezek után az elnök miután még Rácz
Athánáz kir. tan. ur ajánlatára neki köszönet
nyilvánítottat, az ülést 1 óra tájban bezárá.

HIRHARANG.

* A belügyminister úr ő Nagyméltósága
a megye költségvetését 140 ftban állapította
és hagyta helyben. Most a megye pénzügyi
viszonyai a normalis állapotot elérték s a be-
töltetlen hivatalok ennek folytán befognak
tölteni. Azt hisszük, hogy a tisztújítás a jövő
hóban már meg is fog tartatni.

* Köztisztelőben álló alispánunk a jövő
hóban körutat fog tenni a megyében azért:
hogy a hiányokról ha léteznek személyesen
maga is meggyőződhessek.

* A városi képviselő testület a multkori
gyűléséből felfog irni a pénzügyministerhez,
melyben felfogja kérni, hogy a színházat
továbbra is a közönség mulattatására tartsa
fel, s ne engedje meg, hogy az hivatalos helyi-
ség gyanánt leromboltassék s átalakíttassék. —
Előre biztosíthatjuk a város t. polgárait, hogy
kérelmeknek a minister úr nem fog ellent
mondani, s a színház továbbra is színház
fog maradni.

* A mult héten a tűzoltók által rendezett
kerti mulatság a legszebben sikerült. Rollinger
úr gyermek zenekara, valóban bámulatott ér-
demel. — Azt hisszük, hogy e t. karnagynak
van a legnagyobb türelme, nagy Magyarorszá-
gon. — Este a kerti mulatságot tánc követte,
mely egész 2 óráig tartott.

* Tegnap előtt az itteni sörház istállója
kigyuladt s a tetőzet már javában égett midőn
olt termettek a tűzoltók, s néhány pillanat alatt
a harapodó tűzet megzaboláztak oly ügyessé-
ggel és merészséggel hogy méltán kiálthatunk,
hogy éljenek. — Azt hiszem, hogy most azok
is elismerik az egylet életre valósgát, akik
eddig csak parádénak kereszteltek el az egé-
szet. Valjuk be nyiltan, ha a tűzoltók nincsenek
jelen, a bámuló tömegből ugyan akár a fél
város is elég lehet volna. — E derék egyletet
a városnak még áldozatok árán is minden áron
fel kell tartani.

* Mint értesülünk, városi kapitányunk a
kisdédóvoda javára, juniushó 14-én a
casinokertben egy zártkörű tavaszi mulatságot
fog rendezni. Jegyek előre kaphatók: Rósa
Ignác s Harsányi Sándor uraknál. Jegyek ára
személyenként 1 ft., család számára 2 ft. —
Tekintve a nemes czélt, hisszük, hogy ügy-
buzgó közönségünk köteletségének fogja tar-
tani az ügyet melegen pártolni.

* Mint értesülünk, a jövő hét folytán a
kisdédóvoda javára Angolosan című színmű
fog több helybeli műkedvelő által előadni. —
Ajánljuk a közönség figyelmébe.

* A repczét mindenfelé vágni kezdik. De
a hozzá kötött remények csalják, miután oly
kis és szorult szemű lesz — hogy alig lesz —
eladásra kiáltható.

* A rozsdának csak — most látjuk kö-
vetkezését. Ugyan is a buza kalászi oly kicsi-

nyek, hogy alig — fogják megadni a három
magot.

* Lovrin községből mely nagyban természet-
a burgonyát, a következőket írják: „Az e hó
elején uralgott fagy eleinte igen aggasztólag
hatott mindnyájunkra, mert a burgonyák felső
levelei elfagytak. Most azonban tapasztaljuk,
hogy az alsó levelek mitsen szenvedtek s ily
kilátás van arra, hogy a burgonya termés si-
kerülni fog. — E hír annál örövendesebb,
mivel Lovrinban a burgonya természetével par-
excellence foglalkoznak, és az idéni é 1800
hold van a község területén burgonyával be-
ültetve. —

* A „Marianna“ utas szállító-hajó már
megkezdte járatát a Tiszán, s hetenként két-
szer közlekedik, Szeged és Zsimony közt. —
Kapitánya most is a közönség által annyira
kedvelt Fest Gyula s pénztárnoka Hauszner
Ferencz.

* (Pseudo-Vámbery.) Már a tudomány
is a szédeigők kezére kerül. Ily szédelő a
földíratban bizonyos Davis, ki jeles tudósok,
különösen Vámbery munkái alapján Schweicz-
ban, Németországban geographiai felolvasásokat
tartott, melyekben kalandjai által érdekes szin-
ben igyekezett magát föltüntetni. Trieszthen is
volt kétszer, hol felolvasásaival leginkább el-
bájoslni látszott a közönséget. Az ügyes sze-
repnek azonban vége, mert Koner berlini ta-
nár egy táviratolt tesz közzé, melyből meg-
tudtuk, hogy Davis ur sohasem látta Turkesz-
tánt és Livingstononal sem találkozott a Nilus
forrásainál.

* A bécsi közkiállítás rendezellen volta
miatt már unalmasakká válnak a panaszok.
Legjellemzőbb amaz általános vélemény, hogy
csak julius hóban lesz érdemes a látlatot meg-
nézni. Mór könyvkereskedéshez egy előkelő
barátja a következő sorokat intézte: „A
kiállítás a konfusió határtalan; a magyar ki-
állítás ládái házmagasságra tornyosulnak az
udvaron, és csak gratulálhatok önnek, hogy
még nem jött föl, mert ezen viszonyok be-
teggé tették volna.“

TÖRVÉNYTEREM.

1873. évi május 28-án a nagy-becs-
keréki e. f. kir. törvényszéknek nyil-
vános ülésében következő perek adattak
elő:

Előadó: DR. DUKA LÁSZLÓ kir. tszéki bíró.
2676. sz. polg. ex 1872. Makotta Juliannának, Ma-
kotta Todor elleni örökösödési pere.
3520. sz. polg. ex 1872. Zoldy Nándornak, Zsunatz
Joska és társai ellen, 322 ft. s járuléki iránti kar-
térítési pere.
3574. sz. polg. ex 1872. Bugarszky Joczának, Ploho-
vits József elleni, szerződés megsemmisítése iránti pere.
5656. sz. polg. ex 1872. Nedelkovits Ankiának,
Klaits József ellen 1/4 telek iránti bírtok pere.

Előadó: MIHAJLOVITS SÁNDOR, kir. tszéki bíró.
362. sz. polg. ex 1873. Bizek Henriette mint felperes-
nőnek, Bizek Ferencz ellen 6600 ft. és jár. iránt.
1121. sz. polg. ex 1873. Gluvakov Arkadiának, Fischer
Fülöp ellen 77 ft. 45 kr. és jár. iránt.
1477. sz. polg. ex 1873. Miok Juon és Mariának,
Demetrovits Pál ellen 550 ft. és jár. iránt.
1940. sz. polg. ex 1873. Gyukosintsev Ignjátak,
Vlaskalin Gyula és Vlaskalin Nenad ellen, 446 ft.
és jár. iránt.
1942. sz. polg. ex 1873. Pandurovits Iliának, Franyo-
va községe ellen, 2618 ft. 32 kr. és jár. iránt.
2007. sz. polg. ex 1873. Maksziti Teodosin Lazárnak,
Ludosky férj. Marinkov Mela ellen, ingatlanág bir-
toka és jár. iránt.

1873-ik évi május 24-én.

Előadó: SZALAY IMRE kir. tszéki bíró.
179. sz. polg. ex 1873. — Szablits Joczának mint kis-
korú Szablits Jozefa hagyatéka gondnokának Joano-
vits Julianna és társai ellen 610 ft. 28 kr. és jár.
iránti pere.
2715. sz. polg. ex 1873. — Szekosan Juon felperesnek
James Paraszkeva ellen tulajdonjog iránt újított pere.

Idegenek névsora

1873. évi május 21-től bezárólag május 27-ig.

Magyar király szálloda:

Reichnitz Mór, magányzó. Temesvár. — Kahn
Jakab, kereskedő, Cservenka. — Kuff József, keres-
kedő, Temerin. — Mihajlovits Illes, ker. segéd,
Járak. — Majorszky János, almérnök, Titel. — Böhm,
férj. Weiss Erzsébet, Makó. — Ertl Arthur, mérnök,
Beodra. — Adamovits János, földbírtokos, Kula. —
Himpó Gatzl, ker. utazó, Bécs. — Braun János,
mérnök, Pancsova. — Jagodits Szilárd, Pancsova. —
Klein Ignác, halász, Oppova. — Biber Tivadár, gaz-
dász, Écska. — Telesan Sándor, halkereskedő, Arad.
Várkonyi József, Szárcsa. — Kern Mária, kereskedő,
Macedonia. — Haymann Erzsébet és leánya, T. Beese.
— Taussig Vilmos, kereskedő és neje, Szabadka. —
Guttmann Antal, kereskedő, Makó. — Böhm Mór, Temes-
vár.

Pest városa szálloda:

Okanovits György, tisztartó, Oppova. — Pjllischer
Hermann, Oppova. — Simony Imre, mészáros, Ó-Béese.
— Szendef Giga, mészáros, N.-Kikinda. — Leidhem
Mátyás, mészáros, Nákofalva. — Spielmann Adolf,
kereskedő, N.-Szt.-Miklós. — Gyertyánfy N., föld-
bírtokos, Gáad. — Belesits Bogumil, tanár, Zágráb. —
Vizhay Károly, földbírtokos, Torda. — Fink Ferencz,
Mészáros, Titel. — Ackermann Márton, gazdatiszt,
Tör.-Beese. — Weiss Adolf, lókereskedő, Szabadka. —
Weiss Mór, lókereskedő, Szabadka. — Sztjoanovits
Péter, kereskedő, Szerb-Ittebe. — Hoffmann János,
földbírtokos, Szerb-Ittebe. — Bezuk Lajos, gazdatiszt,
Buzitó. — Basch Emilia, kereskedő, Pest.

Korona szálloda:

Adamits Endre, földbírtokos, N.-Léc. — Schaffer
Salamon, kereskedő, Feketehegy. — Mess János,
mészáros, Cservenka. — Schneider Jakab, mészáros,
Cservenka. — Nikolis Lukács, kereskedő, Golubinec.
— Jakovljevit István, kereskedő, Ruma. — Barjak-
tarovits Panta, kereskedő, Zimony. — Radek Venczel,
kereskedő, Antalfalva. — Gáspár Jakab, haszonbér-
elő, Kis Margitta. — Zacharievits Lázár, ügyvéd, T. Beese.
— Kugler E. József, kereskedő, Tör.-Beese. — Stei-
nerfeld Dávid, lókereskedő, Zombolya. — Kassavitz
Salamon, kereskedő, Torak. — Steiner Lipót, keres-
kedő, K.-Torák. — Klemán Pálné, vendéglősnő, Kula.
— Hubert Emanuel, fakeseresző, Temesvár.

Szerkesztői nyiltposta.

B. Ödön úrnak K.-Zombor. — A mai számból elkésett,
jövőre igen szivesen.

